

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om avträdelsepension och 25 § lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås lagen om avträdelsepension och lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare bli ändrade. Enligt förslaget kan en lantbruksföretagare som erhåller avträdelsepension eller avträdelseersättning friare än i dag överlåta åkermark som är i hans ägo till en i närheten bosatt person som bedriver jordbruk som huvudsyssla eller för att användas som

naturskyddsområde eller landskapsvårdsområde. Överlåtelse kan också ske till en person som idkar renskötsel som huvudsyssla. Enligt förslaget skall dylik överlåtelse inte i väsentlig mån försämra utkomstmöjligheterna för den som får pension eller ersättning.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Allmänt

Systemet med avträdelsepension för lantbruksföretagare, som grundar sig på lagen om avträdelsepension (16/1974; AvPL), har gällt sedan 1974. Avträdelsepension har kunnat beviljas på basis av avträdelser som ägt rum 1974—1992. Vid ingången av 1993 ersattes AvPL av lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992 AvEL), som tillämpades på avträdelser som ägde rum 1993—1995. År 1996 har lantbruksföretagare som avstått från lantbruksproduktionen för tryggnad av utkomsten kunnat beviljas endast sådant avträdelsestöd som avses i lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994), i fråga om vilket villkoren för beviljande överensstämmer med Europeiska gemenskapernas råds förordning (EEG) nr 2079/92 om införande av en stödordning i gemenskapen för förtidspensionering från jordbruk.

1.2. Lagen om avträdelsepension (AvPL)

Avträdelsepensionen bestämdes på basis av arealen överlåten jordbruksjord. Trots att

nya avträdelsepensioner efter 1992 inte längre har kunnat beviljas, fortsätter utbetalningen av avträdelsepensioner som börjat tidigare under avträdares hela livstid, om de förbindelser som förutsatts i lagen iakttas. När avträdares ålder fyller 65 år eller om han därinnan får rätt till pension enligt folkpensionslagen (347/1956), ändras full avträdelsepension till minskad pension, vars belopp är 40 % av den fulla pensionen. Om avträdelsepensionen redan ursprungligen har beviljats som minskad pension, medför uppnåendet av åldern för ålderspension ingen ändring av pensionsbeloppet.

I februari 1997 betalades avträdelsepension till 30 848 pensionstagare. Av dem fick 4 347 full avträdelsepension och 26 501 minskad pension. Beloppet av full avträdelsepension var i genomsnitt 2 203 mk per månad och beloppet av minskad avträdelsepension 1 020 mk per månad. Eftersom endast 45-åriga avträdares i vissa fall har kunnat beviljas avträdelsepension, kommer betalningen av avträdelsepensioner sannolikt att fortsätta i tiotal år framöver.

Avträdelsepension kunde beviljas på grundval av en beskojningsförbindelse, en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion, dvs. en förbindelse om att lämna

åker obrukad, samt på grundval av överlåtelse av vissa tillskottsområden. Förbindelsen om att lämna åker obrukad togs i syfte att öka intresset för systemet med avträdelsepension in som ett avträdelsealternativ genom en lagändring (565/1986) som trädde i kraft den 1 augusti 1986. Man ville ge jordbrukare en möjlighet att avstå från lantbruksproduktionen och att få pension redan innan åkeranvändningen på lägenheten hade avgjorts. För att få rätt till avträdelsepension skulle jordbrukaren förbinda sig att varken använda eller arrendera ut gårdsbruksenhets åker eller ekonomibyggnader för lantbruksproduktion (*förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion*) och att under sex år från det att pensionen började eller efter denna tid inte överlåta lägenhetens åker annat än som tillskottsområde till en enskild jordbrukare, till den blivande övertagaren av gårdsbruket eller till vissa myndigheter (*försäljningsbegränsningsförbindelse för åker*).

Också i fråga om överlåtelse som tillskottsområde är förutsättningen att en fortbeståndsduglig gårdsbruksenhet bildas för förvärvaren. Som fortbeståndsduglig betraktas efter den lagändring (1304/1990) som trädde i kraft den 1 januari 1991 en gårdsbruksenhet som enligt 7 § landsbygdsnäringslagen (1295/1990) har ekonomiska förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet på enheten. Också beträffande lägenhetens skogsmark och impediment måste en försäljningsbegränsningsförbindelse avges, men denna har dock förlorat sin betydelse på grund av den lagändring (1337/1992) som trädde i kraft den 1 januari 1993, eftersom överlåtelse av skogsmark eller impediment för vilken en försäljningsbegränsningsförbindelse avgavs inte längre kan medföra indragning av avträdelsepensionen. Däremot skall avträdelsepensionen omedelbart indras om någon bryter mot en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker, om inte vägande skälighetssynpunkter talar för att pensionen fortfarande skall betalas ut trots försummelsen, eller om försummelsen inte är ringa. På nämnda grunder kan avträdelsepensionen också indras för viss tid eller endast delvis.

Sedan förbindelsen om att lämna åker obrukad infördes har den varit det populäraste sättet att genomföra avträdelse enligt AvPL. Åren 1987—1993 baserade sig avträdelsen vid i genomsnitt 89 % av de lägen-

heter för vilka avträdelsepension betalades på denna förbindelse. På basis av förbindelser om att lämna åker obrukad har avträdelsepensioner beviljats för sammanlagt 144 220 hektar åkermark. Regionalt fördelar sig åkerarealen på följande sätt:

Landsbygdsdistrikt	åkerareal (ha)
Nylands	5 030
Åbo	4 925
Satakunta	6 576
Tavastehus	7 073
Kymmene	10 205
S:t Michels	9 200
Birkalands	10 745
Södra Österbottens	16 163
Vasa	3 364
Mellersta Österbottens	5 719
Mellersta Finlands	10 762
Kuopio	14 373
Norra Karelen	12 296
Kajanalands	6 542
Uleåborgs	14 471
Lapplands	6 717
Ålands	59
Hela landet	144 220

1.3. AvEL

Avträdelseersättningen består dels av ett grundbelopp till avträdarkaren som grundar sig på stadgandena i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969; LFöPL), dels av ett avträdelsetillägg som bestäms enligt åkerarealen och antalet husdjursenheter på den gårdsbruksenhet som avträdelsen gäller. I praktiken betalas avträdelseersättning endast tills avträdarkaren fyller 65 år, eftersom avträdelsetillägget därefter upphör och grundbeloppet ändras till sådan ålderspension som avses i LFöPL. I februari 1997 betalades avträdelseersättningar till 1 223 avträdarkare. Avträdelseersättningen var i genomsnitt 2 852 mk per månad. Också utbetalningen av avträdelseersättningar kommer att fortsätta i flera år framöver, eftersom rätt till avträdelseersättning i vissa fall har kunnat beviljas t.o.m. sökande i åldern 50 år.

Också beträffande avträdelseersättningen skulle lantbruksföretagaren för att få ersättning avge en förbindelse om att han varken använder eller arrenderar ut gårdsbruksenhets åker- eller trädgårdsmark eller pro-

duktionsbyggnader för lantbruksproduktion (*förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion*). Dessutom skulle avträdaren förbinda sig att inte överlåta gårdsbruksenhets åker under sex år från det avträdelseersättningen började (*försäljningsbegränsningsförbindelse för åker*). Inom systemet med avträdelseersättning är förbindelsen också efter sex år i kraft så länge som någon av gårdsbruksenhets avträdare har rätt till avträdelseersättning eller en del därav. Också avträdelseersättningen skall i regel indras om de ingångna förbindelserna inte iakttas. Den tid under vilken avträdelseersättning tillämpades blev kort. Under de tre år då systemet var i kraft togs i hela landet med stöd av förbindelser enligt AvEL ca 8 600 hektar åkermark ur produktion.

2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna

Det centrala lantbrukspolitiska målet i fråga om de avträdelsesystem som grundar sig på förbindelser om att lämna åker obrukad har från första början varit en stabilisering av lantbruksproduktionen, vilket uppnås genom att åkermark tas ur produktion. Produktionsminskningsmålet ansågs särskilt viktigt på 1980-talet. De lantbrukspolitiska målen har förändrats betydligt i och med att Finland har blivit medlem av Europeiska unionen. I och med slopandet av importskyddet för lantbruksprodukter har bildandet av lönsamma och fortbeståndsdugliga gårdsbruksenheter i dag fått en allt viktigare ställning.

Genom att öka lägenhetsstorleken kan man förbättra gårdsbruksenhetsernas konkurrenskraft och lönsamhet. I dag prioriteras användning av jordbruksjorden för odling framför strävandena att balansera produktionen, vilket också framgår av det gällande avträdelsesystemet inom jordbruket, dvs. lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, samt rådets förordning om införande av en stödordning i gemenskapen för förtidspensionering från jordbruk, som nämnda lag grundar sig på. Också skyldigheten för jordbrukare att lägga en viss del av åkerarealen i träda har i dag lindrats. Återtagandet i produktion av åker som omfattas av förbindelser om att lämna åker obrukad har också beaktats i vissa av jordbrukets stödssystem. Genom att åker som omfattas av förbindelser återtas i produktion kan man öka den åkerareal som ligger till grund för det hek-

tarstöd (*CAP-stödet*) från EU som betalas till odlare av spannmål samt oljevaxter och proteingrödor.

Att åkrar som omfattas av förbindelser om att lämna åker obrukad återtas i jordbruksproduktion är således bra med tanke på den förändring av jordbrukets verksamhetsmiljö som EU-medlemskapet medfört. Möjligheterna för yngre lantbruksföretagare som är yrkesverksamma att öka lägenhetsstorleken underlättas i synnerhet på sådana orter där det har rätt brist på åkermark som lämpar sig som tillskottsområde. Också pris- och arrendenivån på åkermark hålls skäligare till följd av det ökade utbudet.

Utarrendering eller försäljning av åkermark som omfattas av en förbindelse om att lämna åker obrukad måste dock göras mera attraktiv än i dag för enskilda mottagare av avträdelseersättning eller avträdelseersättning. Den negativa effekt som överlåtelsen har i form av minskad pension får inte vara större än nyttan av överlåtelsen, dvs. intäkterna av utarrenderingen eller försäljningen av åkern. Med beaktande av att beloppet av minskad avträdelseersättning i genomsnitt är litet (1 020 mk/mån.) är en delvis indragning av pensionen å andra sidan inte ändamålsenlig, varken administrativt eller med tanke på pensionstagarens utkomstskydd.

En ytterligare orsak till den aktuella strävan att underlätta anskaffningen av tillskottsmark för unga jordbrukare är att en sådan förvärvare som fortsätter med gårdsbruket och som inte från förut besitter en bebyggd gårdsbruksenhet enligt det nuvarande avträdelsesystemet inom jordbruket, dvs. lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, har ålagts en skyldighet att utvidga lägenheten. Den som fortsätter med gårdsbruket skall förbinda sig att utvidga lägenheten väsentligt. Ökningen skall vara minst 10 % av lägenhetens åkerareal och alltid minst två hektar. Den som fortsätter med verksamheten skall fullgöra utvidgningsskyldigheten inom två år från avträdelsen, men delfinansieringen från EU för det avträdelsestöd som skall betalas fås först efter att skyldigheten har fullgjorts. Då fullgörandet av skyldigheten att förvärva tillskottsmark underlättas (skyldigheten kan fullgöras snabbare) minskar således den nationella andelen av avträdelsestöden, vilket medför inbesparingar i statsekonomin.

Det är också i landskaps- och miljövårdshänseende ändamålsenligt att det görs lättare

att ta i bruk åker som omfattas av förbindelser om att lämna åker obrukad, eftersom mottagaren av avträdelsepension eller avträdelseersättning inte har någon lagstadgad skyldighet att beakta miljövärdskraven. Enligt den gällande lagen bryter avträdaren mot den förbindelse han avgett också om han överlåter åkermark för inrättande av ett naturskyddsområde innan sex år har förflutit från det avträdelsepensionen började. För främjande av de mål som gäller naturvården skulle det dock ofta vara ändamålsenligt att markägaren skulle ha möjlighet att redan före den utsatta tiden på sex år överlåta områden för natur- eller landskapsvårdsändamål utan att hans utkomst skulle försämrats åtminstone i någon större utsträckning.

Med stöd av vad som sagts ovan föreslås att lagen om avträdelsepension och lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare ändras så, att en mottagare av avträdelsepension eller avträdelseersättning i större omfattning än i dag kan överlåta åkermark som omfattas av en förbindelse om att lämna åker obrukad som tillskottsområde till aktiva jordbrukare i huvudsyssla som är bosatta i närheten, utan att hans utkomst, åtminstone inte i någon större utsträckning, försämrats på grund av detta. Överlåtelse kan också ske till en person som idkar renskötsel som huvudsyssla, eftersom det krav på att förvärvaren skall idka jordbruk som huvudsyssla som är en förutsättning enligt den föreslagna lagen skall bedömas på samma grunder som enligt lagen om avträdelsestöd för lanbruksföretagare, och även renskötsel betraktas som sådant bedrivande av jordbruk som avses i nämnda lag.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Kostnaderna enligt AVPL och AvEL betalas av statens medel. På grund av den föreslagna ändringen kan inbesparingar göras i statens kostnader, om personer som erhåller full avträdelsepension överlåter åkermark som omfattas av en förbindelse, varvid deras pension ändras till minskad pension fr.o.m. en tidigare tidpunkt än i dag. Kostnadsinbesparingen uppgår till uppskattningsvis 15 milj. mk per år, om 1 000 pensionstagare som får full avträdelsepension överlåter åkermark som omfattas av en förbindelse till sådana förvärvare som avses i förslaget. Att

förvärvandet av tillskottsmark underlättas för sådana förvärvare enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare som fortsätter med gårdsbruket medför också inbesparingar inom statsekonomin, eftersom delfinansieringen från EU för det avträdelsestöd som skall betalas fås tidigare än i dag.

Förslaget inverkar inte väsentligt på lantbruksföretagarnas pensionsanstalts förvaltningskostnader.

Samhällsekonomiskt sett har den föreslagna ändringen stor betydelse om åkermark som omfattas av förbindelser kan återtas i lantbruksproduktionen, eftersom den åkerareal som utgör grund för CAP-stödet, som helt och hållet finansieras av EU ökar i motsvarande mån. Berättigat till cap-arealstöd är ett sådant åkerskifte på vilket jordbruksgrödor har odlats 1991, och dessutom bl.a. ett sådant åkerskifte som på basis av en förbindelse enligt lagen om avträdelsepension var ouppodlad åker den 31 december 1991. Stödets storlek varierar i de olika regionerna i landet (735—1 086 mk/ha 1995). Uppskattningsvis ca 120 000 hektar åkermark i hela landet omfattas fortfarande av förbindelser om att lämna åker obrukad. Om en tredjedel, dvs. 40 000 hektar, av denna areal kunde återfås i lantbruksproduktion skulle Finlands nettointäkter av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i form av CAP-stöd öka med uppskattningsvis 36 milj. mk.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Verkställigheten av AvPL och AvEL sköts av landsbygdsnäringsmyndigheterna, landsbygdsnäringsdistrikten och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Inga ändringar föreslås i deras uppgifter. Förslaget har inga betydande verkningar i fråga om organisation och personal.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet som tjänsteuppdrag, och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och företrädare för producentorganisationerna har deltagit i beredningen.

Europeiska gemenskapernas kommission har i ett brev av den 7 mars 1997 meddelat att den inte motsätter sig den föreslagna ändringen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om avträdelsepension

8 §. Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrat så, att full avträdelsepension automatiskt ändras till minskad pension, om åkermark som omfattas av en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker i strid med förbindelsen överläts som tillskottsområde till en person som bedriver jordbruk som huvudsyssla och som förbinder sig att i minst fem år odla det område som överläts. Enligt den föreslagna lagens 13 § kan nämnda överlåtelse inte längre medföra att full avträdelsepension indras helt och hållet liksom i dag.

Begreppet person som bedriver jordbruk som huvudsyssla definieras på samma sätt som inom det nuvarande avträdelssystemet genom en hänvisning till 2 § lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare. Definitionen motsvarar minimikraven enligt rådets förordning (EEG) nr 2328/91 om förbättring av jordbruksstrukturens effektivitet, och den överensstämmer med de krav på att jordbruket skall bedrivas som huvudsyssla som gäller investeringsstödet för gårdsbruksenheter och det startstöd som beviljas unga jordbrukare. Förvärvaren skall uppfylla detta krav vid tidpunkten för överlåtelsen. I praktiken kunde det generellt anses att förvärvaren uppfyller kravet på att jordbruket bedrivs som huvudsyssla om han tidigare har avgett en sådan förbindelse som avses i 9 eller 10 § lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare och denna förbindelse fortfarande är i kraft. Vid bedömningen av om jordbruk bedrivs som huvudsyssla skall den åkermark som överlåtelsen gäller beaktas som en del av förvärvarens gårdsbruksenhet.

Överlåtelsen kan ske antingen i form av överlåtelse av äganderätten, dvs. genom köp, byte, gåva eller något annat förvärv enligt 1 kap. 1 § jordabalken (540/1995), eller som överlåtelse av besittningsrätten genom ett arrendeavtal som ingåtts för minst fem år. Förvärvaren skall förbinda sig att besitta och odla det område som överläts i minst fem år. Skriftlig förbindelse krävs, varvid förvärvaren också kan informeras om påföljderna

av försummelse av förbindelsen.

Enligt 12 a § i den gällande lagen kan en fortbeståndsduglig gårdsbruksenhet som berörs av en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion, sedan sex år har förflutit från det pensionen började, i sin helhet överlåtas till en person som uppfyller kraven på övertagare enligt 10 § lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990). Avsikten är inte att genom den föreslagna lagen slopa denna möjlighet till överlåtelse för pensionstagaren, varför full avträdelsepension inte automatiskt ändras till minskad pension, om överlåtelsen också motsvarar förutsättningarna enligt 12 a § i den gällande lagen.

Överlåtelse i strid med den avgivna förbindelsen av åkermark som omfattas av en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker till sådant naturskyddsområde eller landskapsvårdsområde som avses i 3 eller 5 kap. naturvårdslagen (1096/1996) medför också automatiskt att full avträdelsepension ändras till minskad pension på samma sätt som överlåtelse till en jordbrukare i huvudsyssla.

Beviljande av arbetslöshetspension, individuell förtidspension, för minst sex månader beviljad invaliditetspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen medför liksom i dag fortfarande en ändring av full avträdelsepension till minskad pension. Likaså så ändras full avträdelsepension fortfarande till minskad pension senast från ingången av månaden efter den då pensionstagaren fyllt 65 år.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom., i vilket stadgas om påföljderna för försummelse av en förbindelse som avgivits av en jordbrukare enligt den föreslagna lagen som anskaffar tillskottsmark, dvs. en förvärvare, samt om en sådan situation då överlåtelse eller arrendering enligt 2 mom. 2 punkten sker till flera förvärvare gemensamt. Enligt förslaget bestäms påföljderna för försummelse som gäller en förbindelse på samma sätt som i lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, dvs. förvärvaren skall i regel ersätta lantbruksföretagarnas pensionsanstalt för avträdelsepensionens kapitalvärde vid överlåtelsestidpunkten. Grun-

derna för beräkningen av kapitalvärdet fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

I enskilda fall kan kapitalvärdet, om välgående skälighetssynpunkter talar för det eller om förseelsen är ringa, helt eller delvis lämnas oindrivet. Vägande skälighetssynpunkter kans anses föreligga t.ex. i ett sådant fall då generationsväxling inom fem år äger rum på förvärvarens gårdsbruksenhet och övertagaren förbinder sig att fortsätta att bedriva jordbruk som huvudsyssla på lägenheten. Den åker som överläts eller arrenderas ut förblir då uppodlad under den period om fem år som förutsätts enligt målen för den föreslagna lagen. Dessutom behöver generationsväxling som annars vore aktuell inte skjutas upp, vilket påskyndar den strukturutveckling inom jordbruket som eftersträvas. Förvärvaren har alltid rätt att av pensionsanstalten få ett bindande förhandsbeslut om de åtgärder han ämnar vidta skall betraktas som försummelse av en förbindelse.

Överlåtelse eller arrendering kan också ske till två förvärvare gemensamt. I sådana fall skall båda, eller om det är fråga om makar, åtminstone den ena, uppfylla de krav som gäller förvärvare. Förvärvarna skall förbinda sig att hålla åkrarna oskiftade i sin ägo under den tid förbindelsen är i kraft, om åkermarken överläts till dem gemensamt. Detta krav gäller också en sådan make av vilken annars inte skulle förutsättas att han uppfyller de krav som gäller förvärvare.

13 §. Det föreslås att 1 mom. ändras så, att överlåtelser enligt 8 § 2 mom. i den föreslagna lagen inte längre kan medföra indragning av avträdelsepension. Nämnda överlåtelser kan således inte längre medföra ändringar i betalningen av minskad avträdelsepension. En mottagare av avträdelsepension som är äldre än 65 år eller som erhåller folkpension på andra grunder kan således överlåta eller genom ett långtidsavtal arrendera ut åker som omfattas av en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker som tillskottsområde till en jordbrukare eller renskötare i huvudsyssla som är bosatt i närheten, utan att avträdelsepensionen ens delvis indras.

Till övriga delar bibehålls stadgandet oförändrat, men för att paragrafen skall vara tydlig föreslås att de fall då överlåtelse i strid med de förbindelser som avgivits vid beviljandet av avträdelsepension inte kan medföra ens en delvis minskning av pensionen num-

reras. Andra försummelse som avser förbindelser skall i regel fortfarande medföra att avträdelsepensionen indras helt och hållet liksom i dag.

16 §. Det föreslås att till paragrafens 3 mom. fogas ett omnämnande om övervakningen av den förbindelse som förvärvaren avgett och som det bestäms om i 8 § 2 mom. i den föreslagna lagen. Övervakningen sköts av landsbygdsnäringsdistrikten, kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt på samma sätt som i fråga om andra förbindelser i enlighet med lagen om avträdelsepension. I den föreslagna lagen har beaktats att landsbygdsnäringsområdesförvaltning sedan den 1 januari 1993 har skötts av landsbygdsnäringsdistrikten, till vilka alla de uppgifter som tidigare ankom på lantbruksdistrikten har överförs. Landsbygdsnäringsområdeslokalförvaltning sköts av kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter, som kan bestå av ett kollegialt organ, en eller flera tjänsteinnehavare eller en förtroendevald. Med stöd av 10 § 2 mom. i den lag om arbetskrafts- och näringscentraler (23/1997) som riksdagen redan godkänt och som träder i kraft den 1 september 1997 överförs landsbygdsnäringsdistriktens uppgifter i huvudsak till arbetskrafts- och näringscentralerna efter att lagen trätt i kraft.

1.2. Lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare

25 §. Det föreslås att 2 mom. ändras så, att sådana andra särskilda skäl som avses i stadgandet skall anses föreligga i fråga om en försummelse av en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktionen eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker, om åkermark som förbindelsen gäller överläts som tillskottsområde till en person som bedriver jordbruk som huvudsyssla och som förbinder sig att odla det överlåtna området i minst fem års tid. Trots nämnda överlåtelse kan avträdelseersättningen således indras endast för viss tid, eller beslut fattas om att ersättningen betalas till det tidigare beloppet eller om att ett avträdelsetillägg som ingår i ersättningen indras helt eller delvis. Avsikten är att stadgandet skall tillämpas i motsvarighet till den ändring som föreslagits i AvPL så, att avträdelseersättningens avträdelsetillägg vid nämnda överlåtelser indras helt, medan grundbeloppet trots överlåtelsen

bibehålls oförändrat. Samma krav skall ställas på förvärvaren som i den ändring som föreslagits i AvPL. Också överlåtelse av åkermark som omfattas av en förbindelse till sådant naturskydds- eller landskapsvårdsområde som avses i 3 eller 5 kap. naturvårdslagen är ett sådant annat särskilt skäl som avses i paragrafen.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 5 mom., i vilket stadgas om påföljderna för försummelse av en förbindelse som avgivits av en jordbrukare enligt den föreslagna lagen som förvärvar tillskottsmark, dvs. förvärvaren, samt om en sådan situation då överlåtelse eller arrendering sker till flera förvärvare gemensamt. Stadgandet motsvarar det 8 § 4 mom. som föreslås bli fogat till AvPL. Påföljderna av försummelse av en förbindelse bestäms på samma sätt som i lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare, dvs. förvärvaren är i regel tvungen att ersätta lantbruksföretagarnas pensionsanstalt för avträdelsetödsföretagarnas kapitalvärde vid tidpunkten för överlåtelsen. Grunderna för beräkning av kapitalvärdet fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Överlåtelse eller arrendering kunde också ske till två

förvärvare gemensamt, på samma sätt som enligt den ändring som föreslagits i AvPL.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa. De skall tillämpas på överlåtelser som äger rum efter att lagarna trätt i kraft samat på sådana överlåtelser som har ägt rum efter den 1 januari 1997 och där besittningsrätten till det överlåtna eller arrenderade området har övergått först efter att lagen trätt i kraft. En retroaktiv tillämpning är motiverad eftersom arrendeavtalet och sepcieellt köpebrevet ofta av flera orsaker kan upprättas redan i god tid innan odlingsperioden börjar och det vore skäligt att även dylika överlåtelser omfattas av tillämpningsområdet för lagändringen. För klarläggande av tidpunkten för ikraftträdandet föreslås bli bestämt att en överlåtelse anses ha ägt rum vid den tidpunkt då överlåtelsehandlingen eller arrendeavtalet undertecknats.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om avträdelsepension**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 8 § 2 mom., 13 § 1 mom. och 16 § 3 mom. lagen den 4 januari 1974 om avträdelsepension (16/1974),

av dessa lagrum 8 § 2 mom. och 13 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1337/1992 samt 16 § 3 mom. i lag 1304/1990, samt

fogas till 8 §, sådan den lyder i lag 1087/1985 och i nämnda lag 1337/1992, ett nytt 4 mom. som följer:

8 §

Full avträdelsepension ändras till minskad pension

1) om den som får full avträdelsepension beviljas i 1 mom. nämnd folkpension,

2) om något annat inte följer av 12 a §, ifall den som får full avträdelsepension, i strid med en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker, med stöd av ett arrendeavtal som ingåtts för minst fem år överlåter eller arrenderar ut åkermark som berörs av förbindelsen som tillskottsområde till en sådan person som vid överlåtelsepunkten bedriver jordbruk som huvudsyssla enligt 2 § lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) och enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den, och som förbinder sig att under minst fem år i sin besittning ha och odla det område som överläts eller arrenderas ut,

3) om den som får full avträdelsepension, i strid med en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker överlåter åkermark som berörs av förbindelsen för att användas som sådant naturskyddsområde eller landskapsvårdsområde som avses i naturvårdslagen (1096/1996),

4) senast vid ingången av månaden efter den då pensionstagaren har fyllt 65 år.

I fråga om en sådan förvärvare som avses i 2 mom. 2 punkten iaktas i tillämpliga delar 13 § 2 mom., 28, 29 och 32 §§ lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare. Vid beräkning av avträdelsepensionens kapitalvärde beaktas då den avträdelsepension som betalas efter den överlåtelsepunkt som avses i 2 mom. Kapitalvärdet fastställs på de grunder som vederbörande ministerium bestämmer.

13 §

Börjar avträderen bedriva lantbruksproduktion i större omfattning än vad som stadgas i 6 a § 1 mom. eller i förordning som har utfärdats med stöd därav eller har de i 6 § 2 mom. nämnda förbindelserna inte iakttagits, indras avträdelsepensionen räknat från den tidpunkt då den verksamhet inleddes som föranleder indragningen, eller då försummelsen inträffade. Som försummelse att iaktta en förbindelse betraktas härvid dock inte

1) överlåtelse av mark för vilken avgivits en försäljningsbegränsningsförbindelse rörande skogsmark och impediment,

2) överlåtelse av beskogad mark för vilken avgivits en besogningsförbindelse eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker, eller

3) överlåtelse eller utarrendering av mark, som omfattas av en förbindelse om nedlägg-

ning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker, med stöd av ett arrendeavtal som ingåtts för minst fem år till en person som avses i 8 § 2 mom. 2 punkten, eller överlåtelse för användning som sådant naturskyddsområde eller landskapsvårdsområde som avses i naturvårdslagen.

16 §

Landsbygdsnäringsdistrikten och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter skall utöver pensionsanstalten se till att en avträdelsepensionstagare enligt denna lag avstår

från att bedriva jordbruk och att de i 6 § 2 mom., 8 § 2 mom. och 12 a § 1 mom. nämnda förbindelserna uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas på överlåtelser som sker efter att lagen trätt i kraft samt på sådana överlåtelser som har skett efter den 1 januari 1997 och där besittningsrätten till det överlåtna eller arrenderade området har övergått först efter att lagen trätt i kraft.

En överlåtelse anses ha ägt rum vid den tidpunkt när överlåtelsehandlingen eller arrendeavtalet undertecknats.

2.

Lag**om ändring av 25 § lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 25 § 2 mom. lagen den 18 december 1992 om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) samt
fogas till 25 § ett nytt 5 mom. som följer:

25 §

Om i 1 mom. avsedd verksamhet eller försummelse av en förbindelse skall anses vara ringa eller om det funnits andra särskilda skäl för verksamheten eller försummelsen, kan avträdelseersättningen indras för viss tid eller beslut fattas om att avträdelseersättningen betalas till samma belopp som tidigare. Ett avträdelsetillägg kan även indras delvis. Sådana särskilda skäl till försummelse av en förbindelse som avses i detta moment föreligger, om mark som berörs av förbindelsen, genom ett arrendeavtal som ingåtts för minst fem år, för bedrivande av jordbruk har överlåtits eller arrenderats ut som tillskottsmark till en sådan person som vid överlåtelse- eller arrendetidpunkten bedriver jordbruk som huvudsyssla enligt 2 § lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1293/1994) och enligt författningar som utfärdats med stöd av den, och som förbinder sig att under minst fem år i sin besittning ha och odla det område som överläts eller arrenderas ut, eller om sådan mark som berörs av förbindelsen har överlåtits för att användas som så-

dant naturskyddsområde eller landskapsvårdsområde som avses i naturvårdslagen (1096/1996).

I fråga om en sådan förvärvare som avses i 2 mom. iaktas i tillämpliga delar 13 § 2 mom., 28, 29 och 32 §§ lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare. Vid beräkning av avträdelseersättningens kapitalvärde beaktas då den avträdelseersättning som betalas efter den överlåtelse- eller arrendetidpunkt som avses i 2 mom. Kapitalvärdet fastställs på de grunder som vederbörande ministerium bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas på överlåtelser som sker efter att lagen trätt i kraft samt på sådana överlåtelser som har skett efter den 1 januari 1997 och där besittningsrätten till det överlåtna eller arrenderade området har övergått först efter att lagen trätt i kraft.

En överlåtelse anses ha ägt rum vid den tidpunkt när överlåtelsehandlingen eller arrendeavtalet undertecknats.

Helsingfors den 26 mars 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Jord- och skogsbruksminister *Kalevi Hemilä*

1.

Lag**om ändring av lagen om avträdelsepension**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras 8 § 2 mom., 13 § 1 mom. och 16 § 3 mom. lagen den 4 januari 1974 om avträdelsepension (16/1974),
 av dessa lagrum 8 § 2 mom. och 13 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1337/1992 samt 16 § 3 mom. i lag 1304/1990, samt
 fogas till 8 §, sådan den lyder i lag 1087/1985 och i nämnda lag 1337/1992, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Om den som får full avträdelsepension beviljas i 1 mom. nämnd folkpension, ändras avträdelsepensionen till minskad pension. Full avträdelsepension ändras till minskad pension dock senast vid ingången av månaden efter den då pensionstagaren har fyllt 65 år.

Full avträdelsepension ändras till minskad pension

1) om den som får full avträdelsepension beviljas i 1 mom. nämnd folkpension,

2) om något annat inte följer av 12 a §, ifall den som får full avträdelsepension, i strid med en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker, med stöd av ett arrendeavtal som ingåtts för minst fem år överlåter eller arrenderar ut åkermark som berörs av förbindelsen som tillskottsområde till en sådan person som vid överlåtelsepunkten bedriver jordbruk som huvudsyssla enligt 2 § lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) och enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den, och som förbinder sig att under minst fem år i sin besittning ha och odla det område som överlåts eller arrenderas ut,

3) om den som får full avträdelsepension i strid med en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker överlåter åkermark som berörs av förbindelsen för att användas som sådant naturskyddsområde eller landskapsvårdsområde som avses i naturvårdslagen (1096/1996),

4) senast vid ingången av månaden efter den då pensionstagaren har fyllt 65 år.

I fråga om en sådan förvärvare som avses

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

Börjar avträdaren bedriva lantbruksproduktion i större omfattning än vad som stadgas i 6 a § 1 mom. eller i förordning som har utfärdats med stöd därav eller har de i 6 § 2 mom. nämnda förbindelserna inte iakttagits, indras avträdelsepensionen räknat från den tidpunkt då den verksamhet inleddes som föranleder indragningen, eller då försummelsen inträffade. Härvid anses dock överlåtelse av mark för vilken avgivits en försäljningsbegränsningsförbindelse rörande skogsmark och impediment, eller överlåtelse av beskogad mark för vilken avgivits en besogningsförbindelse eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker, inte vara försummelse att iaktta förbindelse.

13 §

Börjar avträdaren bedriva lantbruksproduktion i större omfattning än vad som stadgas i 6 a § 1 mom. eller i förordning som har utfärdats med stöd därav eller har de i 6 § 2 mom. nämnda förbindelserna inte iakttagits, indras avträdelsepensionen räknat från den tidpunkt då den verksamhet inleddes som föranleder indragningen, eller då försummelsen inträffade. Som försummelse att iaktta en förbindelse betraktas härvid dock inte

1) överlåtelse av mark för vilken avgivits en försäljningsbegränsningsförbindelse rörande skogsmark och impediment,

2) överlåtelse av beskogad mark för vilken avgivits en besogningsförbindelse eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker, eller

3) överlåtelse eller utarrendering av mark som omfattas av en förbindelse om nedläggning av lantbruksproduktion eller en försäljningsbegränsningsförbindelse för åker med stöd av ett arrendeavtal som ingåtts för minst fem år till en person som avses i 8 § 2 mom. 2 punkten, eller överlåtelse för användning som sådant naturskyddsområde eller landskapsvårdsområde som avses i naturvårdslagen (1096/1996).

16 §

Landsbygdsdistrikten och lantbrukssekreterarna skall utöver pensionsanstalten se till att en avträdelsepensionstagare enligt denna lag avstår från att bedriva jordbruk och att de i 6 § 2 mom. och 12 a § 1 mom. nämnda förbindelserna uppfylls.

Landsbygdsnäringsdistrikten och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter skall utöver pensionsanstalten se till att en avträdelsepensionstagare enligt denna lag avstår från att bedriva jordbruk och att de i 6 § 2 mom., 8 § 2 mom. och 12 a § 1 mom. nämnda förbindelserna uppfylls.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas på överlåtelser som sker efter att lagen trätt i kraft samt på sådana överlåtelser som har skett efter den 1 januari 1997 och där besittningsrätten till det överlåtna eller arrenderade området har övergått först efter att lagen trätt i kraft.

En överlåtelse anses ha ägt rum vid den tidpunkt när överlåtelsehandlingen eller arrendeavtalet undertecknats.

2.

Lag

om ändring av 25 § lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 25 § 2 mom. lagen den 18 december 1992 om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) samt
fogas till 25 § ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

Om verksamhet enligt 1 mom. eller försummelse av en förbindelse skall betraktas som ringa eller om det funnits något annat särskilt skäl till denna verksamhet eller försummelse, kan avträdelseersättningen indras för viss tid eller beslut fattas om att avträdelseersättningen betalas till samma belopp som tidigare. Ett avträdelsetillägg kan även indras delvis.

Om i 1 mom. avsedd verksamhet eller försummelse av en förbindelse skall anses vara ringa eller om det funnits andra särskilda skäl för verksamheten eller försummelsen, kan avträdelseersättningen indras för viss tid eller beslut fattas om att avträdelseersättningen betalas till samma belopp som tidigare. Ett avträdelsetillägg kan även indras delvis. *Sådana särskilda skäl till försummelse av en förbindelse som avses i detta moment föreligger, om mark som berörs av förbindelsen genom ett arrendeavtal som ingåtts för minst fem år för bedrivande av jordbruk har överlåtits eller arrenderats ut som tillskottsmark till en sådan person som vid överlåtelsestidpunkten bedriver jordbruk som huvudsyssla enligt 2 § lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) och enligt författningar som utfärdats med stöd av den, och som förbinder sig att under minst fem år i sin besittning ha och odla det område som överlåtits eller arrenderas ut, eller om sådan mark som berörs av förbindelsen har överlåtits för att användas som sådant naturskyddsområde eller landskapsvårdsområde som avses i naturvårdslagen (1096/1996).*

I fråga om en sådan förvärvare som avses i 2 mom. iakttas i tillämpliga delar 13 § 2 mom., 28, 29 och 32 §§ lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994). Vid beräkning av avträdelseersättningens kapitalvärde beaktas då den avträdelseersättning som betalas efter den överlåtelsestidpunkt som avses i 2 mom. Kapitalvärdet

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

fastställs på de grunder som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1999 .

Lagen tillämpas på överlåtelser som sker efter att lagen trätt i kraft samt på sådana överlåtelser som har skett efter den 1 januari 1997 och där besittningsrätten till det överlåtna eller arrenderade området har övergått först efter att lagen trätt i kraft.

En överlåtelse anses ha ägt rum vid den tidpunkt när överlåtelsehandlingen eller arrendeavtalet undertecknats.
